

Vergaderjaar 2021–2022

22 718

OVSE-Assemblee

AI/ nr. 49

VERSLAG VAN DE WINTERVERGADERING

Vastgesteld 7 september 2022

Inleiding

Op 24 en 25 februari 2022 heeft de Parlementaire Assemblee van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE PA) voor de eenentwintigste keer haar jaarlijkse Wintermeeting in Wenen gehouden. Vanwege de coronarestricties vond deze Wintermeeting in een hybride vorm plaats. De leden van het Permanent Comité en Speciale Vertegenwoordigers waren persoonlijk aanwezig in Wenen, terwijl de overige leden de Wintermeeting online bijwoonden. Het Nederlandse parlement werd vertegenwoordigd door de Eerste Kamerleden **Karimi** (GroenLinks, delegatieleider) en **Gerkens** (SP).

Behalve de vergadering van de Standing Committee waarin alleen de voorzitters van de delegaties zitting hebben, vergaderden de drie vaste commissies van de Parlementaire Assemblee, zowel gezamenlijk als afzonderlijk. De invasie van de Russische Federatie in Oekraïne was het belangrijkste thema tijdens deze Wintermeeting en kreeg blijvende aandacht in alle vergaderingen. Ter voorbereiding op de jaarlijkse zitting van de OVSE PA in juli 2022 te Birmingham zijn de concept rapporten en resoluties besproken en zijn de rapporten van de Speciale vertegenwoordigers gepresenteerd. En marge is er een ontmoeting geweest met de Nederlandse permanent vertegenwoordiger bij de OVSE, de heer Boender, over de recente ontwikkelingen.

Vergadering Standing Committee

Bij de opening van de vergadering op 24 februari deed de secretaris-generaal van de OVSE PA de heer Montella direct het voorstel de geplande agenda van de Standing Committee door te schuiven naar de volgende dag en de gelegenheid te bieden in te gaan op de actualiteit. Dit vanwege de Russische inval in Oekraïne op dezelfde dag. Als eerste sprak de Secretaris-Generaal van de OVSE mevrouw Schmid. Zij veroordeelde de Russische inval en het afwijzen van de dialoog door Rusland. Ook gaf zij aan dat de eerste prioriteiten van de OVSE de veiligheid van het OVSE personeel in Oekraïne en de coördinatie tussen multilaterale instellingen zoals de VN en EU zijn. Verder deed zij een

oproep aan Rusland om te stoppen met geweld en terug te keren naar de onderhandelingstafel. Ook sprak zij haar steun en medeleven uit met Oekraïne en de Oekraïense bevolking.

Hierna kwamen achtereenvolgens de Poolse Minister van Zaken Buitenlandse Zaken en huidige OVSE-voorzitter de heer Rau, de OVSE PA-president mevrouw Cederfelt en de voorzitter van het Oostenrijkse parlement de heer Sobotka aan het woord. De Minister van Buitenlandse Zaken de heer Rau zei dat de acties van Rusland een fundamentele schending zijn van het VN-Handvest en de Slotakte van Helsinki en ging in op de rol van de OVSE bij het faciliteren van de dialoog en het opbouwen van vertrouwen. De President van de OVSE PA mevrouw Cederfelt benadrukte de standvastige steun van de OVSE PA voor een oplossing van het conflict op basis van de kernwaarden van de OVSE, waaronder de onschendbaarheid van grenzen en de ondeelbaarheid van veiligheid. Zij sprak ook steun uit aan de Russische bevolking. Volgens de Oostenrijkse parlementsvoorzitter de heer Sobotka was er sprake van een brede schending van OVSE-principes door de Russische inval en hij sprak de hoop uit dat de diplomatieke betrekkingen kunnen worden heropend. De Oekraïense delegatieleider de heer Poturaiev kreeg hierna het woord. Hij beschreef de benarde situatie waarin zijn land verkeerd. *The world as we know is dead today* sprak hij. Ook wees hij naar Belarus dat als bondgenoot van Rusland mede verantwoordelijk is voor het geweld tegen Oekraïne, over de wens van Poetin om Oekraïne onder te brengen in Rusland en betreurde hij hoe hierbij de Minsk-akkoorden om zeep zijn geholpen. Tijdens de Standing Committee hebben alle deelnemers – met uitzondering van de delegatieleiders van Rusland en Belarus- de Russische inval afgewezen en hun zorgen uitgesproken over de bevolking in Oekraïne. De delegatieleiders kwalificeerde de Russische inval als een grove schending van het internationaal recht en noemden de Russische militaire operatie in Oekraïne derhalve onverdedigbaar. Men drong aan op een onmiddellijke beëindiging van de vijandelijkheden en een terugkeer naar de diplomatie. Ook werden er zorgen uitgesproken over de buurlanden van Oekraïne en over de oplopende spanningen. Een aantal parlementsleden zag de hoop op dialoog vervagen. Verschillende parlementariërs merkten op dat de recente ontwikkelingen een grote bedreiging vormen voor de vrede, niet alleen in Oekraïne, maar in heel Europa en de verwachting is dat de geopolitieke gevolgen van de inval voor iedereen merkbaar zullen zijn. Met uitzondering van eerder genoemde delegatieleiders uit Belarus en Rusland, lieten de parlementariërs weten solidair te zijn met de Oekraïense bevolking, dit in tegenstelling tot de delegatieleider van Rusland die sprak over het bevrijden van Oekraïne van Nazi's. Mevrouw Karimi sprak steun uit voor de woorden van de Secretaris-Generaal en de voorzitter van de OVSE. Zij sprak van schending van het internationaal recht door President Poetin en de negatieve gevolgen voor de bevolking van Oekraïne en die van Rusland. Mevrouw Karimi deed een oproep tot het stoppen met gewelddadigheden en een terugkeer naar onderhandelingstafel met een rol voor de OVSE.

Op vrijdag 25 februari vergaderde de Standing Committee over de reguliere agendapunten en werden de rapporten van President van de OVSE PA, de secretaris generaal van de OVSE PA en de penningmeester besproken. De Speciale Vertegenwoordigers hebben allen een korte toelichting gegeven op hun rapport. Speciaal Gezant voor Jongeren («Youth Engagement») mevrouw Karimi benadrukte in haar presentatie het belang aan van de rol en betrokkenheid van jonge parlementariërs. Het zijn vaak de ouderen die besluiten tot oorlog waar jonge mensen het slachtoffer van zijn sprak zij en ook de klimaatverandering treft vooral de toekomst van jonge mensen. Het is daarom belangrijk dat jongeren betrokken zijn bij het werk van de OVSE aldus mevrouw Karimi.

Vergaderingen van de drie commissies (deels gezamenlijk)

Tijdens de gezamenlijke vergadering van de drie commissies op 24 februari maakten de overige deelnemende parlementariërs van de gelegenheid gebruik zich uit te spreken over de Russische inval in Oekraïne. Wederom met uitzondering van Belarus en Rusland, werd ook tijdens deze vergadering de Russische inval veroordeeld en werd steun uitgesproken voor Oekraïne. Tegelijkertijd spraken veel parlementariërs over de noodzaak van het openhouden van alle diplomatieke kanalen, ook richting Doema en senaat, omdat diplomatie uiteindelijk het enige middel is voor het bereiken van een duurzame vrede. Mevrouw Karimi sprak over een donkere dag voor ons allemaal en veroordeelde de ernstige schending van het internationaal recht door de heer Poetin. Ook drong zij aan op actie en stevige sancties. De uitspraak van het Russische delegatielid de heer Tolstoj dat Rusland streeft naar een regimewisseling in Oekraïne kwalificeerde mevrouw Karimi als zeer verontrustend. Het zijn burgers die een zware prijs zullen betalen en humanitaire hulp en genereuze Europese steun voor vluchtelingen het minste is wat we kunnen doen vervolgde zij en wees erop dat we onze lessen moeten leren en standvastig dienen te zijn in alle drie de dimensies van de OVSE. Tegen de achtergrond van de gebeurtenissen in Oekraïne ging de vergadering van de commissie voor Politiek en Veiligheid vooral over de actuele gebeurtenissen. Mevrouw Gerkens sprak haar zorgen uit over de inval van Rusland en de schending van het internationaal recht. Daarbij gaf zij aan dat er geen geldige redenen te bedenken zijn om mensen leed te bezorgen, mensen die nu in wanhoop en vrees verkeren, of om een land binnen te vallen en een democratisch gekozen regering af te willen zetten. Mevrouw Gerkens sprak de hoop uit dat men verenigd zal zijn in een veroordeling van deze daden. Ook vroeg zij te reflecteren op de positie van de OVSE en hoe deze kan bijdragen aan vreedzame onderhandelingen.

Tijdens de vergadering van de commissie voor Democratie, Mensenrechten en Humanitaire zaken stelde mevrouw Karimi dat de principes van de rechtsstaat ook gelden in landen die de democratie ontmantelen zoals bijvoorbeeld in Hongarije, en landen waar het moeilijk is om eerlijke verkiezingen te kunnen houden. In het bijzonder benoemde mevrouw Karimi de situatie in Kazachstan waar vreedzame protesten hardhandig werden neergeslagen. Zij sprak steun uit voor het verzoek van de Finse rapporteur tot het instellen van een volledig onafhankelijk onderzoek naar deze gang van zaken. Ook vroeg zij aandacht voor de toenemende druk en het gevaar voor journalisten, in het bijzonder vrouwelijke journalisten, en riep overheden op mitigerende maatregelen die persvrijheid beschermen te integreren in hun beleid.

Bilaterale gesprekken

Voorafgaand aan de OVSE Wintermeeting is er op verzoek van de delegatie van Azerbeidzjan op 14 februari 2022 een digitaal bilateraal overleg geweest over de situatie in Nagorno-Karabach waaraan de mevrouw Karimi en de heer Dittrich deelnamen. Ook is er die dag een digitaal overleg geweest van mevrouw Karimi met burgers van Kazachstan georganiseerd door de Open Dialogue Foundation. Tijdens de OVSE Wintermeeting zijn er ook diverse bilaterale overleggen geweest. Naast de ontmoeting met de Permanent vertegenwoordiger bij de OVSE de heer Boender op 24 februari is er ook een verkennend gesprek geweest tussen de mevrouw Karimi als Speciaal Vertegenwoordiger Jongeren en mevrouw Taverna, de Speciaal Vertegenwoordiger Ouderen over de verschillen dan wel overeenkomsten van onderwerpen die bij de verschillende generaties spelen en is gesproken over de

mogelijkheden tot het bevorderen van samenwerking tussen de generaties.

Mevrouw Karimi heeft op 25 februari gesproken met de heer Mecacci, directeur van ODIHR over hun werkzaamheden en het belang van de waarnemingsmissies voor democratie en de rule of law. Afsproken is om later dit jaar met de Nederlandse delegatie een bezoek te brengen aan het kantoor van ODIHR.

Tot slot is deelgenomen aan de lunchbijeenkomst over VN resolutie 1325 en de rol van vrouwen in vredesprocessen georganiseerd door de Zweedse delegatie.

De voorzitter van de delegatie,
Karimi

De griffier van de delegatie,
Christiaanse